

TRA SACCOS LTD

SERA YA MIKOPO, UKUSANYAJI NA KUFUTA MIKOPO.

Januari 2019

YALIYOMO

VIFUPISHO	1
TAFSIRI YA MANENO	2
SEHEMU YA KWANZA	4
UTANGULIZI	4
1.2 UMUHIMU WA SERA	4
1.2.1 Madhumuni ya Sera	4
1.3 Dira, Dhima, Maadili ya Msingi na Malengo ya Sera	5
1.3.1 Dira	5
1.3.2 Dhima	5
1.3.3 Malengo ya Sera	5
1.3.4 Misingi ya Sera	6
1.3.5 Marekebisho ya Sera	6
SEHEMU YA PILI	7
SERA YA MIKOPO	7
2.0 MASUALA, MALENGO NA MATAMKO YA SERA	7
2.1.1 Suala: Mahitaji katika Utoaji wa Mikopo	7
2.1.2 Suala: Vigezo vya kuzingatia katika utoaji wa Mikopo	9
2.1.3 Suala: Utoaji wa Taarifa za Mikopo Iliyoidhinishwa na Kamati	10
2.1.4 Suala: Utoaji wa Fedha za Mikopo kwa Mwanachama	11
2.1.7 Suala: Dhamana, udhamini na Mkataba wa Mikopo kwa mwanachama	11
2.1.8 Suala: Riba ya Mikopo na tozo mbalimbali	13
2.1.9 Suala: Maombi ya Mikopo kwa Wajumbe wa Bodi na Kamati za Chama	14
2.1.10 Suala: Kamati ya Mikopo	15

2.1.11	Suala: Kazi ya Kamati ya Mikopo	16
2.1.12	Suala: Usimamizi na utoaji wa Mikopo kwa wanachama	18
2.1.13	Suala: Aina ya Huduma za Mikopo zitolewazo na Chama na Huduma	20
	ya Ubani (Rambi Rambi).	20
2.1.15	Suala: Utunzaji wa Kumbu kumbu na matumizi ya TEHAMA	24
	SEHEMU YA TATU	25
	UKUSANYAJI WA MAREJESHO YA MIKOPO	25
3.0	MASUALA, MALENGO NA MATAMKO YA SERA	25
3.1	MASUALA MAHSUSI	25
3.1.1	Suala: Marejesho ya Mikopo	25
3.1.2	Suala: Mikopo iliyocheleweshwa	28
3.1.3	Suala: Ukokotoaji wa Mikopo iliyocheleweshwa	29
3.1.4	Suala: Tengo la Mikopo Mibaya	30
3.1.4	Suala: Adhabu katika Mikopo iliyocheleweshwa.....	30
3.1.5	Suala: Mapitio ya Taarifa ya Hali na mwenendo wa Mikopo.....	31
3.1.6	Suala: Marejesho ya Mikopo Mibaya	32
3.1.7	Suala: Mapato tarajiwa kutokana na Mikopo iliyocheleweshwa	33
3.1.8	Suala: Marekebisho ya Mikopo iliyocheleweshwa	33
	SEHEMU YA NNE	34
	UFUTAJI WA MIKOPO	34
4.0	MASUALA, MALENGO NA MATAMKO YA SERA	34
4.1	MASUALA MAHSUSI	34
4.1.1	Suala: Ufutaji wa Mikopo	34
4.1.2	Suala: Vigezo vya Ufutaji wa Mikopo.....	34
4.1.3	Suala: Ukusanyaji wa Mikopo iliyofutwa.....	35

SEHEMU YA TANO	37
MUUNDO WA KITAASISI	37
5.0 WASHIRIKA NA WADAU WA SERA	37
5.1 Wanachama	37
5.2 Kamati ya Usimamizi.....	37
5.3 Bodi ya Chama	37
SEHEMU YA SITA	41
6.0 UFUATILIAJI NA TATHMINI YA SERA	41

VIFUPISHO

TRA	Tanzania Revenue Authority
SACCOS	Savings and Credit Cooperative Societies.
FICCOS	Financial Cooperative Societies Regulations
TEHAMA	Tekinologia ya Habari na Mawasiliano

TAFSIRI YA MANENO

Chama	Chama cha kuweka na kukopa cha Mamlaka ya Mapato Tanzania au TRA SACCOS LTD.
Sera	Sera ya Mikopo
Majanga	Matukio ya Kifo au ulemavu wa kudumu
Kinga ya Mkopo	Kiasi cha fedha kinachotozwa au kukatwa kutoka kwenye mkopo wa mwanachama na kinawekwa na chama kama kinga ya mkopo dhidi ya kifo au ulemavu wa kudumu
Mwanachama	Mwajiriwa wa Mamlaka ya Mapato Tanzania ambaye maombi yake yatakubaliwa na Bodi na Mkutano Mkuu wa Chama cha Akiba na Mikopo cha Mamlaka ya Mapato Tanzania kuwa Mwanachama na ambaye atakuwa ametii Katiba na Masharti ya Chama.
Ulemavu wa kudumu	Ulemavu unaopelekea mwanachama kuachishwa kazi ndani ya Mamlaka ya Mapato Tanzania kwa uthibitisho wa daktari wa hospitali inayotambulika na serikali.
Riba	Kiwango ambacho Chama kinatoza kwenye mkopo halisi kama gharama ya huduma ya mkopo kwa kipindi cha marejesho.

Ubani	Ni kiasi cha pesa kinachotolewa pale ambapo mwanachama mwenye mkopo anapofariki.
Bodi	Chombo cha uongozi wa Chama ambacho kimekabidhiwa jukumu la kusimamia masuala ya Chama.
Mamlaka	Mamlaka ya Mapato Tanzania

SEHEMU YA KWANZA

UTANGULIZI

TRA SACCOS LTD ni Asasi ndogo ya fedha iliyoanzishwa na Wafanyakazi wa Mamlaka ya Mapato Tanzania mnamo mwaka 2006 kwa lengo la kuwahudumia Wanachama wake kwa kuwapatia huduma mbalimbali za kifedha ili kukidhi mahitaji ya Kiuchumi, Kijamii na ya Kimazingira kwa kufuata Misingi, Kanuni, Sheria ya Vyama vya Ushirika pamoja na Masharti ya Chama. Bodi ya Chama kupitia Kamati yake ya Mikopo imeendelea kutekeleza jukumu hili kwa umakini na ufanisi kwa kuzingatia Sheria na Kanuni za Vyama vya Ushirika, Masharti ya Chama na Sera ya Mikopo iliyopitishwa mwaka 2007 na kufanyiwa marekebisho mnamo mwaka 2012. Hivyo, Bodi ya Chama kwa kuzingatia kifungu cha 42 (d) cha Kanuni za Vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo (SACCOS) imehuisha Sera ya Mikopo ya mwaka 2012 ili iendane na matakwa ya Sheria na Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo ya mwaka 2014 na kama ilivyorejewa mwaka 2015.

1.2 UMUHIMU WA SERA

1.2.1 Madhumuni ya Sera

- 1.2.1.1 Kuweka mfumo bora wa utoaji wa huduma na usimamizi wa mikopo kwa kuzingatia utawala bora ili kuepuka hasara inayoweza kupatikana kutokana na misingi mibovu katika utoaji na ufuatiliaji wa marejesho ya mikopo kwa wanachama;
- 1.2.1.2 Kulinda Chama dhidi ya majanga ambayo yanaweza kujitokeza na kusababisha upotevu wa mali na raslimali za chama.
- 1.2.1.3 Kuwa na mifumo makini ya uendeshaji itakayokiwezesha Chama na wanachama wake kukua kiuchumi, kuwa endelevu na kuweza kukidhi mahitaji yao kwa wakati na mahitaji ya soko kwa ujumla.
- 1.2.1.4 Kutoa maelekezo kuhusu uadilifu miongoni mwa wadau wote ikiwemo Bodi ya Chama, Watendaji na wanachama na kudhibiti mgongano wa kimaslahi miongoni mwa wadau wote wanaohusika katika mchakato

mzima wa shughuli za utoaji wa huduma na biadhaa za fedha kwa wanachama.

1.2.1.5 Kuweka miongozo na taratibu za utoaji, ukusanyaji wa marejesho, na ufuatiliaji wa mkopo iliyotolewa.

1.3 Dira, Dhima, Maadili ya Msingi na Malengo ya Sera

1.3.1 Dira

Kuwa chama cha Akiba na Mikopo cha kisasa na Kuigwa Tanzania. Kujenga mfumo madhubuti wenye usawa, uwazi, uwajibikaji na ubora wa kazi katika mfumo mzima wa utoaji, ufuatiliaji wa marejesho ya mikopo na utoaji wa taarifa ya fedha kwa wakati.

1.3.2 Dhima

Kuinua, kustawisha na kuboresha hali ya Kiuchumi na kijamii kwa Wanachama, kwa kuwahamasisha kuweka akiba na kuwapatia Mikopo yenye Manufaa na riba nafuu

1.3.2 Maadili Ya Msingi

- a) Kutoa huduma nzuri na zenye ufanisi kwa Wanachama kwa Uadilifu, Uaminifu, Haki na Usawa.
- b) Kubuni, kuboresha na kuendeleza huduma bora kwa Wanachama
- c) Kutumia utaalamu katika Uongozi na Kufuata misingi ya Utawala bora.
- d) Kuendesha Chama kwa weledi na kufuata misingi ya Utawala bora na uwajibikaji.
- e) Kushiriki katika majukumu ya kijamii kwa Umoja na Ushirikiano.

1.3.3 Malengo ya Sera

Lengo Kuu la Sera hii ni kutekeleza matakwa ya kisheria na Kanuni zake katika utoaji wa huduma za mikopo kwa ufanisi chini ya usimamizi madhubuti wenye kuzingatia uadilifu, usawa, uwazi, uwajibikaji, uhifadhi wa mazingira na utawala bora.

1.3.4 Misingi ya Sera

Sera ya mikopo imeandaliwa kwa kuzingatia Sheria mbalimbali za nchi na maagizo mengine kama ifuatavyo:

- a) Sheria ya Vyama vya Ushirika Na. 6 ya Mwaka 2013, na Kanuni ya Vyama Vya Ushirika wa Akiba na Mikopo (SACCOS) ya Mwaka 2014 (Rev.2015)
- b) Masharti ya Chama
- c) Sheria ya Kazi ya mwaka na 2004 na Sera ya Utumishi wa Chama
- d) Sera na Kanuni za Fedha za Chama.
- e) Mpango Mkakati wa Chama
- f) Maamuzi ya Mkutano Mkuu

1.3.5 Marekebisho ya Sera

Bodi ya Chama kupitia Kamati ya Mikopo itakuwa inarejea Sera hii mara kwa mara kutokana na mabadiliko ya hali ya soko, mabadiliko ya Sheria na Kanuni za Vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo, maoni na ushauri kutoka kwa wadau mbalimbali wa Ushirika, wakiwemo Wanachama kupitia vikao vya Vituo ili kuleta ufanisi wa usimamizi wa shughuli za utoaji wa Mikopo.

SEHEMU YA PILI

SERA YA MIKOPO

(Lending Policy)

2.0 MASUALA, MALENGO NA MATAMKO YA SERA

2.1.1 Suala: Mahitaji katika Utoaji wa Mikopo

Maelezo

Utoaji wa mikopo kwa wanachama ni miongoni mwa kazi muhimu za asasi za fedha zikiwemo SACCOS inayohitaji kufanywa kwa umakini na uwazi mkubwa. Ili kazi hii ifanyike vizuri kwa manufaa ya chama na ya wanachama wake ni vyema kukawekwa masharti ambayo kila Mwanachama atapaswa kuyafahamu na kuyatekeleza endapo atahitaji huduma ya mkopo katika Chama. Lengo ni kuhakikisha kwamba kila mwanachama anatekeleza masharti yaliyowekwa bila ya upendeleo kwa kuzingatia haki na usawa katika utoaji wa mikopo.

Matamko ya sera

- 2.1.1.1 Mikopo itatolewa kwa mwanachama hai tu ambaye anatambulika kisheria na kwa mujibu wa Masharti ya Chama ya TRA SACCOS LTD na kwamba kila mwanachama atakuwa na haki ya kupata mkopo kwa mujibu wa sheria, Kanuni na Sera hii bila kujali cheo alichonacho ndani ya Taasisi. **Kanuni 68 (1)**
- 2.1.1.2 Mwanachama anayeomba mkopo atatakiwa kujaza fomu maalumu ya maombi ya mkopo ambayo inapatikana katika TOVUTI ya Chama **(Kiambatanishi namba 4).Kanuni na 64**
- 2.1.1.3 Mwanachama mpya atapata stahili ya kuomba mkopo mara baada ya kulipa kiingilio, kukamilisha angalau nusu ya Hisa za lazima na ameshaanza kukatwa michango ya akiba ya kila mwezi kutoka kwenye mshahara wake angalau kwa kipindi kisichopungua miezi miwili (2).

- 2.1.1.4 Mwanachama ambaye ni mwajiriwa mpya wa Mamlaka ya Mapato atapata stahili ya kuomba mkopo baada ya kutimiza masharti ya kipengele **2.1.1.3** hapo juu na kwamba kipindi cha marejesho ya mkopo kisizidi kipindi chake cha majaribio (Probation period) ndani ya Mamlaka ya Mapato Tanzania.
- 2.1.1.5 Mwanachama ambaye yupo kwenye Mkataba atapata Mkopo ambao muda wa marejesho yake hautazidi kipindi cha Mkataba wake. Mwanachama huyu vilevile atatakiwa kuleta uthibitisho wa maandishi kwamba endapo mkataba wa ajira utakoma kabla ya muda atatakiwa kurejesha salio la mkopo uliobaki ikiwa ni pamoja na riba kutoka katika vyanzo vingine kama atakavyoainisha kwenye fomu ya maombi ya Mkopo.
- 2.1.1.6 Muda/kipindi cha juu cha marejesho ya Mkopo hakitazidi miaka mitano (5). **Kanuni na 68(2).**
- 2.1.1.7 Chama kinaweza kutoa muda wa neema (Grace period) wa kipindi kisichozidi miezi miwili (2) kwa mwanachama na utaingizwa katika mkataba wa mkopo. **Kanuni na 70(1).**
- 2.1.1.8 Mwanachama anayeomba mkopo na kuidhinishwa na Kamati za Mikopo atatakiwa kulipa ada au tozo ya uchambuzi na uidhinishaji wa Mkopo ili kufidia gharama zinazotumika katika shughuli nzima ya Uchambuzi na uidhinishaji wa Mikopo. **Kanuni ya 68 (3).**
- 2.1.1.9 Chama kikiwa na ukwasi finyu wa fedha kitatoa mikopo kwa wanachama walioomba fedha kidogo na mikopo ya muda mfupi. **Kanuni na 68(4).**
- 2.1.1.10 Kwa mwanachama anayeongeza Akiba zake kwa mkupuo kwa lengo la kupata mkopo, ataweza kupata mkopo huo ndani ya siku thelathini (30).
- 2.1.1.11 Salio la Mshahara wa Mwanachama baada ya makato ya marejesho ya mkopo halitakuwa chini ya kiwango kilichobainishwa kwenye jedwali namba 3.

- 2.1.1.12 Mikopo itatolewa kwa Mwanachama kwa kuzingatia aina ya Mkopo husika
- 2.1.1.13 Maombi yote ya mikopo yatashughulikiwa ndani ya muda ulioainishwa kwenye Jedwali 2.
- 2.1.1.14 Mwanachama ambaye ana tuhuma na yupo chini ya uchunguzi na Mwajiri atapewa mkopo kwa kiwango kisichozidi akiba zake kwa kipindi chote cha kesi yake.
- 2.1.1.15 Mwanachama aliye nje ya ajira ya Mamlaka atapewa mkopo kwa kiasi kisichozidi akiba zake.

2.1.2 Suala: Vigezo vya kuzingatia katika utoaji wa Mikopo

Maelezo

Kamati zote za Mikopo zinazohusisha wajumbe kutoka miongoni mwa Bodi na wanaotoka miongoni mwa Watendaji wa Chama watapaswa kufanya tathmini ya vigezo mbalimbali vinavyomhusu mwombaji wa Mkopo wakati wanafanya uchambuzi na uidhinishaji wa mikopo.

Lengo ni kujiridhisha kwamba fedha za Chama zinazotolewa kwa njia ya mkopo ziweze kurejeshwa na mwanachama husika kwa wakati na bila usumbufu wowote.

Matamko ya sera

Kabla mkopo haujatolewa kwa mwombaji, Kamati ya Mikopo itafanya tathmini juu ya :

- 2.1.2.1 Uwezo wa Mkopaji wa kurejesha Mkopo.
- 2.1.2.2 Tabia ya mkopaji.
- 2.1.2.3 Madhumuni au lengo la mkopo unaoombwa na mwanachama.
- 2.1.2.4 Kiasi ambacho Mkopaji anaomba.
- 2.1.2.5 Kipindi cha marejesho ya mkopo husika.
- 2.1.2.6 Utoshelevu na uhalisia wa dhamana inayowekwa kama kinga dhidi ya mkopo.
- 2.1.2.7 Muda wa ajira wa mwombaji ndani ya Mamlaka ya Mapato.

2.1.2.8 Kiwango cha Akiba alichonacho mwombaji ndani ya Chama.

2.1.3 Suala: Utoaji wa Taarifa za Mikopo Iliyoidhinishwa na Kamati

Maelezo

Mwanachama anapojaza fomu ya maombi ya mkopo anatarajia kupata taarifa ya kwamba maombi yake yamepokelewa na yanashughukiwa. Baada ya maombi yake kupitiwa na kuidhinishwa au kutoidhinishwa, Kamati inapaswa kutoa taarifa kwa mwombaji ndani ya muda wa utoaji huduma kama ulivyopangwa na Chama kupitia mkataba wa utoaji huduma kwa wanachama.

Matamko ya sera

2.1.3.1 Kamati ya Mikopo itakuwa na jukumu la kuhakikisha kwamba mwombaji ambaye mkopo wake umeidhinishwa anatumiwa £ faqya kumwomba kukubali au kukataa kiwango cha mkopo kilichoidhinishwa pamoja na masharti ya mkopo mara tu baada ya Kamati ya Mikopo kupitia na kuidhinisha.

2.1.3.2 Mwombaji ambaye maombi yake hayajakidhi vigezo vilivyowekwa na kusababisha Kamati kutoidhinisha maombi hayo atajulishwa kwa maandishi sababu za kutoidhinishwa kwa maombi hayo.

2.1.3.3 Mwanachama anaweza kukata rufaa ya mkopo wake uliokataliwa kwa maandishi kwa Mwenyekiti wa Bodi ya chama. Mwenyekiti kwa kushauriana na wajumbe wa Bodi ya chama watatoa uamuzi wa mwisho katika kikao cha Bodi kitakachokaa kwa mujibu wa Ratiba ya Vikao.

2.1.3.4 Utoaji wa taarifa kwa Wanachama
Taarifa za wanachama zinazoonyesha mchanganuo wa Mikopo na marejesho yake zitaandaliwa na kutolewa kwa Mwanachama.

2.1.4 Suala: Utoaji wa Fedha za Mikopo kwa Mwanachama

Maelezo

Baada ya maombi ya mkopo kuidhinishwa na Kamati ya Mikopo, taratibu zote za utoaji wa fedha zitaendelea kwa mujibu wa Sera na Kanuni za fedha za Chama.

Matamko ya sera

2.1.4.1 Malipo ya fedha za mikopo yatatolewa tu baada ya Mwombaji kukamilisha na kuwasilisha fomu ya maombi, nakala mbili ya fomu ya wadhamini na Mkataba wa mkopo (Fomu za wadhamini na Mkataba zitatakiwa zitiwe saini na Wakili au Hakimumu wa Mahakama yoyote Tanzania Bara na Zanzibar).

2.1.4.2 Malipo ya fedha za mikopo yataingizwa moja kwa moja kwenye akaunti ya Benki au Simu ya Mwanachama na Mwombaji atajulishwa mara baada ya kuingizwa malipo hayo.

2.1.7 Suala: Dhamana, udhamini na Mkataba wa Mikopo kwa mwanachama

Maelezo

Kwa muktadha wa shughuli za utoaji wa mikopo, dhamana ni mali inayotolewa na mwanachama aliyepatiwa mkopo ili itumike kulipia deni la mkopo litakalokuwa limebaki, endapo mkopaji atashindwa kurejesha deni la mkopo kwa utaratibu uliokubalika kwa sababu yoyote ile isipokuwa Kifo au ulemavu wa kudumu.

Matamko ya sera

2.1.7.1 Mkopo wowote unaotolewa na Chama ni lazima uwe na dhamana (kifungu namba 66 cha Kanuni ya Vyama Vya Ushirika wa Akiba na

Mikopo). Dhamana zinazokubaliwa kisheria ni: *Hisa za Hiari, Akiba, amana au Mali zisizohamishika anazomiliki mwanachama.*

2.1.7.2 Dhamana ya mkopo kwa mwanachama aliye ndani ya ajira ya Mamlaka

Kwa Mwanachama aliye ndani ya Ajira ya Mamlaka, dhamana ya mkopo itakuwa ni: Hisa za Hiari, Akiba na amana alizonazo kwenye Chama, Akiba na amana za wanachama wasiopungua wawili (2) waliomdhamini wakati anaomba na kupatiwa Mkopo (Kifungu namba 67 cha Kanuni za Vyama Vya Ushirika wa Akiba na Mikopo), Mafao yake ya Mwisho wa Ajira, Dhamana nyingine kama ilivyoainishwa kwenye jedwali na 1.

2.1.7.3 Dhamana ya mkopo kwa mwanachama aliye nje ya ajira ya Mamlaka

2.1.7.4 Mwanachama aliye nje ya Ajira ya Mamlaka, dhamana yake ya mkopo itakuwa ni Hisa za Hiari, Akiba na amana na hataruhusiwa kukopa zaidi ya Akiba zake.

2.1.7.5 Mwanachama aliye ndani ya ajira ya Mamlaka, anayeomba mkopo isipokuwa mkopo wa dharura na mkopo wa Papo kwa Papo atapaswa kuwa na wadhamini wawili ambao ni waajiriwa wa Mamlaka kabla ya kupatiwa fedha.

Kwa Mwanachama ambaye atachukua mkopo wa kiasi ambacho hakizidi Akiba zake na ambaye hajadhamini Mkopo wowote atadhaminiwa na Akiba zake pekee.

2.1.7.6 Mwanachama aliyeidhinishiwa mkopo isipokuwa mkopo wa Papo kwa Papo atapaswa kujaza fomu ya Mkataba ambayo itasainiwa na Wakili au Hakimu wa Mahakama kabla ya kupatiwa fedha.

2.1.7.7 Mdamini wa Mkopo ni lazima awe Mwanachama hai.

2.1.7.8 Chama kitawajibika kumtaarifu kila Mdhamini wa mkopo kiwango cha mkopo ambacho amedhamini kabla ya kusaini Mkataba wa udhamini. *Kifungu cha 67 (2).*

2.1.7.9 Mdhamini wa mkopo hatatakiwa kudhamini zaidi ya mkopo mmoja kwa wakati mmoja. *Kifungu cha 67 (1)(a).*

2.1.8 Suala: Riba ya Mikopo na tozo mbalimbali

Maelezo

Riba ni tozo anayolipa Mkopaji kama fidia kwa kutumia fedha za Mkopeshaji. Kwa maneno mengine riba ni bei ya mkopo. Upangaji wa riba ya mkopo huzingatia mambo mbali mbali kama vile gharama ya mtaji, mfumuko wa bei, hatari za Mikopo, nafasi gharama (opportunity cost) na gharama za uendeshaji. Hivyo, TRA SACCOS Kama taasisi ya fedha inapaswa kutoza riba inapokopesha wanachama wake ili kukifanya Chama kiwe endelevu.

Matamko ya sera

2.1.8.1 Bodi ya Chama itapanga kiwango/viwango vya tozo ya riba ya mikopo baada ya kupokea mapendekezo ya kitaalamu kutoka kwa Meneja wa Chama (Kif. Cha 42 (e) Kanuni za vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo SACCOS).

2.1.8.2 Bodi ya Chama itapanga na kupendekeza viwango vya riba na tozo mbalimbali na kuwasilisha katika Mkutano Mkuu kwa ajili ya kuidhinisha. **Kanuni 69.**

2.1.8.3 Viwango vya Riba ya mkopo vitapangwa na Bodi ya Chama kwa kuzingatia vigezo vifuatavyo: Hali ya soko, Mfumuko wa bei, Gharama za uchambuzi na uidhinishaji wa Mikopo, Kiwango cha maombi ya mikopo (Loan Volume), Gharama za uendeshaji wa shughuli za Chama, nk.

Angalizo: Viwango vya Riba vinaweza kubadilishwa wakati wowote kutokana na sababu na vigezo vilivyotajwa hapo juu (Kifungu namba 69 cha Kanuni ya Vyama Vya Ushirika wa Akiba na Mikopo).

2.1.9 Suala: Maombi ya Mikopo kwa Wajumbe wa Bodi na Kamati za Chama **Maelezo**

Kwa mujibu wa kifungu cha 42 (o) cha Kanuni za vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo, Bodi ya Chama itapokea, itapitia na kuidhinisha maombi yote ya mikopo kwa wajumbe wa Bodi, Kamati ya Usimamizi zikiwemo kamati zingine za Chama endapo zitaanzishwa.

Wajumbe wa Bodi na Kamati nyingine za Chama nao pia ni wanachama kama walivyo wengine, hivyo wanayo haki ya kushiriki katika shughuli za kiuchumi, kijamii na kimazingira kwa kutumia huduma zitolewazo na Chama kama vile huduma za Mikopo. Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo imewawekea utaratibu wa jinsi maombi yao ya huduma yanavyoshughulikiwa licha ya kuwa na majukumu ya Usimamizi na uendeshaji wa Chama ili kuondoa malalamiko yanayoweza kujitokeza miongoni mwa wanachama. Lengo ni kuweka uwazi, haki na usawa katika kuzingatia na kuheshimu taratibu kama zilivyoainishwa katika sheria, Kanuni na sera hii.

Matamko ya sera

- 2.1.9.1 Bodi ya Chama itapokea, kupitia na kuidhinisha maombi yote ya mikopo kwa wajumbe wa Bodi, Kamati ya Usimamizi zikiwemo kamati zingine za Chama endapo zitaanzishwa.
- 2.1.9.2 Mikopo yote ya Wajumbe wa Bodi, Kamati/Watendaji/Ndugu wa karibu itaidhinishwa na idadi kubwa ya kura za wajumbe wa Bodi ili kuepuka mgongano wa kimaslahi miongoni mwao. ***Kifungu 68 (5)***
- 2.1.9.3 Kiwango cha riba juu ya mikopo na masharti ya mikopo ya viongozi tajwa hapo katika kifungu na. 2.1.9.2 yatatakiwa kuwa sawa na ya wanachama wengine. ***Kifungu 68 (7)***

- 2.1.9.4 Mjumbe miongoni mwa wajumbe walioanishwa katika kifungu na 2.1.9.2 ambaye atakuwa anaomba mkopo hatatakiwa kuwepo wakati wajumbe wakijadili maombi ya mkopo wake. ***Kifungu 68 (6)***
- 2.1.9.5 Chama hakitatoa fedha za ziada kwa viongozi na watendaji chama ili kuepuka mlundikano(Loan concentration) endapo jumla ya mikopo yao yote waliyochukuwa na ambayo haijarejeshwa ni zaidi ya asilimia tano (5) ya jumla ya Mali zote za Chama (Total assets). ***Kifungu 68 (8)***
- 2.1.9.6 Kiongozi wa Bodi au Mtendaji wa Chama hatapaswa kupokea zawadi au kitu chochote kutoka kwa mwanachama wakati akitekeleza jukumu lake la msingi la kutoa mikopo kwa wanachama. ***Kifungu 68 (9)***

2.1.10 Suala: Kamati ya Mikopo

Maelezo

Baada ya mikopo kuidhinishwa na Kamati ya Mikopo, na kuingizwa katika akaunti ya Benki ya Mwanachama au simu, taratibu za makato ya marejesho ya mkopo zitaendelea kwa mujibu wa Sera na Kanuni za fedha za Chama.

Matamko ya sera

2.1.10.1 Bodi ya Chama imekasimisha jukumu la utoaji wa uidhinishaji wa mikopo kwa Kamati ya Mikopo.

Kamati ya Mikopo ndicho chombo chenye jukumu la kushughulikia maombi ya mikopo katika Chama isipokuwa Maombi ya Mikopo kwa Wajumbe wa Bodi na Watendaji wa Chama.

2.1.10.2 Kamati ya mikopo itakuwa na wajumbe wasiopungua watatu (3) ambao watachaguliwa na Wajumbe wa Mkutano Mkuu kutoka miongoni wa wajumbe wa Bodi. Kif. Cha 49 (1) Kanuni za vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo SACCOS).

2.1.10.3 Sifa za Wajumbe wa Kamati ya Mikopo

Wajumbe wa Kamati ya Mikopo watakachaguliwa watapaswa kuwa na weledi na uzoefu katika utoaji wa mikopo. Kif. Cha 49 (1) (a) Kanuni za vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo SACCOS)

2.1.10.4 Kamati ya kitaalamu ya Mikopo itakaimishwa na Kamati ya Mikopo kupitisha Mikopo iliyoelekezwa kwenye aina ya Mikopo iliyopo. Kamati hiyo itaundwa na Meneja, Mkuu wa Idara ya Mikopo na Mkuu wa Idara ya TEHAMA.

2.1.10.5 Idadi ya wajumbe kutoka katika Kamati ya Kitaalamu watakao husika katika uidhinishaji wa mikopo hawatazidi au kupungua watatu (3).Kif. Cha 49 (3) Kanuni za vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo SACCOS).

2.1.10.6 Kamati ya mikopo iliyoungwa miongoni mwa Watendaji itapaswa kutoa Taarifa ya mikopo iliyotolewa katika vikao vya Bodi ya Chama. Kif. Cha 49 (4) Kanuni za vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo SACCOS).

2.1.11 Suala: Kazi ya Kamati ya Mikopo

Maelezo

Kamati ya Mikopo ndicho chombo chenye jukumu la kushughulikia maombi ya mikopo katika Chama isipokuwa Maombi ya Mikopo kwa Wajumbe wa Bodi na Watendaji wa Chama.

Matamko ya sera

- 2.1.11.1 Kamati ya Mikopo itakuwa na jukumu la kupitia maombi ya Mikopo, kuchambua, kuidhinisha na kutoa mikopo kwa wanachama kwa mujibu wa sera hii.
- 2.1.11.2 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kupitia maombi ya mikopo toka kwa wajumbe wa Bodi na Kamati ya Usimamizi na kuwasilisha mapendekezo kwa bodi kwa uamuzi.
- 2.1.11.3 Kamati ya Mikopo itakuwa na jukumu la kufuatilia matumizi bora ya mikopo na kuhakikisha kwamba wakopaji wanatumia fedha kwa madhumuni waliyoombea mikopo hiyo.
- 2.1.11.4 Kamati ya Mikopo itakuwa na jukumu la kuhakikisha kuwa kuna dhamana ya kutosha kwa kila mkopo na kwamba SACCOS ina haki ya umiliki wa dhamana hadi deni litakapolipwa.
- 2.1.11.5 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la Kuandaa taarifa ya mwenendo wa utoaji wa mikopo na kuwasilisha kwenye Bodi kila mwezi.
- 2.1.11.6 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kuratibu tabia na mwenendo wa wanachama hasa katika kulipa marejesho ya Mikopo, kuchunguza tabia na mwenendo wa uwezo wa kifedha wa kila mwombaji wa mkopo ili kuhakikisha mkopo unalipwa katika muda uliopangwa.
- 2.1.11.7 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kutoa elimu na ushauri kwa wanachama juu ya matumizi bora ya mikopo.
- 2.1.11.8 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kusimamia utekelezaji wa Sera hii kwa niaba ya Bodi.
- 2.1.11.9 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kufuatilia mikopo isiyorejeshwa kila mwezi na kuandaa mikakati ya urejeshwaji wake.

- 2.1.11.10 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kubuni na kuanzisha bidhaa mpya za kifedha ili kukidhi mahitaji ya wanachama.
- 2.1.11.11 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kuandaa taratibu za utoaji mikopo kwa wanachama zikiwemo fomu mbalimbali.
- 2.1.11.12 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kutekeleza taratibu za utoaji wa mikopo kama zilivyoainishwa kwenye Sheria na Kanuni za Ushirika wa Vyama vya Akiba na Mikopo na sera hii.
- 2.1.11.13 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la Kuwasilisha mapendekezo ya mabadiliko ya riba juu ya mkopo kwenye Bodi kwa kuangalia hali ya soko kama ilivyoainishwa katika Kanuni namba 69 ya Vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo ya 2014 (RE.2016).
- 2.1.11.14 Kamati ya mikopo itakuwa na jukumu la kutoa elimu na ushauri kwa wanachama juu ya matumizi bora ya mikopo.

2.1.12 Suala: Usimamizi na utoaji wa Mikopo kwa wanachama

Maelezo

Jukumu la menejimenti na Usimamizi wa Mikopo haliishii tu mara mkopo unapoidhinishwa na kupatiwa Mwanachama. Baada ya mkopo kuidhinishwa na Kamati ya Mikopo, na kuingizwa katika akaunti ya Benki ya Mwanachama au simu, taratibu za ukusanyaji wa makato ya marejesho zinapaswa kuanza ili kuhakikisha kwamba Mikopo yote iliyotolewa inarejeshwa kwa wakati ili kutoa fursa ya mkopo kwa wanachama wengine.

Matamko ya sera

2.1.12.1 Vikao vya Kamati ya Mikopo

Kamati ya mikopo itakuwa na wajumbe wa Bodi watatu na ili akidi itimie angalau wajumbe wawili wakutane ili kufanya kikao.

2.1.12.2 Kutakuwa na aina mbili ya Vikao vya Kamati ya Mikopo:

Vikao vya kuchambua na kuidhinisha mikopo, na Vikao vya kupitia taarifa na ufuatiliaji wa marejesho, mwenendo wa mikopo na utekelezaji wa mikakati ya Chama ihusuyo maendeleo ya mikopo.

2.1.12.3 Kamati ya mikopo itakutana kupitia, kuchambua na kuidhinisha maombi ya mikopo ya Wanachama kama yatakavyowasilishwa na Mkuu wa Idara ya Mikopo.

2.1.12.4 Katibu wa Kamati ataandaa muhtasari wa kila kikao kitakachofanyika na kusainiwa na Mwenyekiti wa Kamati kabla ya kufanyika kwa kikao kingine.

2.1.12.5 Mwenyekiti wa kamati ya mikopo atateua mtendaji mmoja kwenye idara ya mikopo kwa ajili ya kuandika muhtasari ya kila kikao cha kamati.

2.1.12.6 Kamati ya mikopo itapitia muhtasari wa kikao kilichopita na kusainiwa na Mwenyekiti wa Kamati kabla ya kufanyika kwa kikao kingine.

2.1.12.7 Kamati ya Mikopo itatunza kumbukumbu zote za vikao zikianisha tarehe, muda, mahali kikao kilipofanyika na majina ya wajumbe waliohudhuria na wasiohudhuria, Orodha ya maombi yote ya mikopo yaliyowasilishwa na kujadiliwa kwenye kikao, Mikopo iliyoidhinishwa

ikionesha kiasi kilichoidhinishwa, muda wa marejesho na maombi ya mikopo yaliyokataliwa na sababu za kukataliwa.

2.1.13 Suala: Aina ya Huduma za Mikopo zitolewazo na Chama na Huduma ya Ubani (Rambi Rambi).

Maelezo

Kifungu na 20 (i) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinachohusu huduma zinazopaswa kutolewa na SACCOS zenye leseni (Licensed SACCOS) kimetoa kibali pamoja na shughuli zingine kutoa mikopo kwa wanachama zikiwemo huduma nyingine kwa idhini ya Mrajis.(Kifungu (c) na (e)).

Matamko ya sera

2.1.13.1 Mkopo wa Maendeleo ya Jamii

Kutakuwa na Mkopo wa Maendeleo ya Jamii ambao unatolewa kwa lengo la kumsaidia mwanachama katika kukidhi mahitaji yake ya kijamii kama vile ununuzi wa samani (Furniture), ujenzi au ukarabati wa nyumba ya kuishi n.k.

Jedwali nambari 1 linaainisha kiwango cha riba, kipindi cha marejesho na kiwango cha juu cha mkopo kinachotolewa kama ilivyoidhinishwa na Mkutano Mkuu.

2.1.13.2 Mkopo wa Dharura

Kutakuwa na Mkopo wa dharura ambao utatolewa kwa mwanachama wakati wowote itokeapo dharura.

- a) Mkopo huu hautachangiwa michango ya akiba ya kila Mwezi;
- b) Mwanachama hataruhusiwa kupata mkopo mwingine wa dharura endapo hatakuwa amekamilisha marejesho ya mkopo wa dharura uliotangulia.
- c) Mwanachama anaweza kukopa mkopo wa dharura hata kama ana mkopo mwingine.
- d) Jedwali nambari 1 linaainisha kiwango cha riba, viwango vya uidhinishwaji na kipindi cha marejesho na kiwango cha juu cha mkopo kinachotolewa kama ilivyoidhinishwa na Mkutano Mkuu.

2.1.13.3 **Mkopo wa Elimu**

Kutakuwa na Mfuko wa Elimu ambao umeanzishwa kwa lengo la kumjengea Mwanachama tabia ya kuweka akiba mara kwa mara, ili fedha hizo zimsaidie kulipa Ada za shule na vyuo kwake yeye binafsi au watoto wake na kwa mwana familia yeyote ambaye ni mtegemezi wa Mwanachama.

Jedwali nambari 1 linaainisha kiwango cha riba, kipindi cha marejesho na kiwango cha juu cha mkopo kinachotolewa kama ilivyoidhinishwa na Mkutano Mkuu.

2.1.13.4 **Mkopo wa Afya**

Kutakuwa na Mfuko wa Afya ambao umeanzishwa kwa lengo la kumwezesha Mwanachama kuweka akiba kila mwezi, ili fedha hizo zimsaidie kuwahudumia wategemezi kama vile wazazi, yatima, wasaidizi wa nyumbani na watoto wao ambao wana umri zaidi ya miaka 18 ambapo Sera ya matibabu ya Mwajiri haitoi huduma hiyo. Hivyo, lengo la huduma hii ni kuwajengea wanachama tabia ya kuweka akiba kwa ajili ya matibabu ya wategemezi hao ili kukidhi mahitaji ya afya na matibabu.

Jedwali nambari 1 linaanisha kiwango cha riba, kipindi cha marejesho na kiwango cha juu cha mkopo kinachotolewa kama ilivyoidhinishwa na Mkutano Mkuu.

2.1.13.5 **Mkopo wa Papo kwa Papo**

Kutakuwa na Mkopo wa Papo kwa Papo ambao umeanzishwa mahususi ili kumwezesha Mwanachama kupata mkopo wa dharura na kwa haraka zaidi, ili kukidhi mahitaji ya muhimu yanayojitokeza ghafla bila kutegemea. Huduma hii itatolewa ndani ya masaa 24 kuanzia wakati ombi linapopokelewa ofisini.

Jedwali nambari 1 linaanisha kiwango cha riba, kipindi cha marejesho na kiwango cha juu cha mkopo kinachotolewa kama ilivyoidhinishwa na Mkutano Mkuu.

Ili kupata huduma hii:

- a) Mwanachama atahitajika kujaza fomu ya maombi ya mkopo wa Papo kwa Papo
- b) Marejesho ya mkopo yatatokana na makato kutoka kwenye mshahara wa mwanachama. Endapo Mwanachama atahitaji kulipa mkopo kupitia vyanzo vingine na kabla ya tarehe ya mishahara, ataruhusiwa kufanya hivyo.
- c) Mkopo wa papo kwa papo utaidhinishwa na Kamati ya Kitaalamu ya Watendaji kwa ajili ya malipo na kisha kuwasilishwa kwenye kamati ya Mikopo kwa kuthibitishwa baada ya malipo.

2.1.13.6 Nyongeza ya Mkopo wa Maendeleo ya Jamii (Top up)

Mwanachama mwenye mkopo wa muda mrefu katika Chama ambao unaoendelea kurejeshwa ataruhusiwa kuomba mkopo juu ya mkopo huo endapo atatimiza masharti yafuatayo:

- a) Marejesho ya mkopo huo yawe yamekwisha katwa kwa mfululizo wa kipindi cha miezi sita tangu mkopo huo ulipotolewa bila kukosa. Endapo Mwanachama hajatimiza marejesho (6) toka alipochukua mkopo atatakiwa kulipa idadi sawa ya marejesho yaliyobaki kupitia Benki bila kupungua yani mkopo pamoja na riba.
- b) Mkopo huo ni lazima uwe ni wa Maendeleo ya jamii

2.1.13.7 Malipo ya Ubani kwa Mwanachama aliyefariki au kufiwa akiwa na Mkopo

Kutakuwa na malipo ya Ubani ambayo yatatolewa kwa Mwanachama au Mtegemezi baada ya kupokea taarifa ya uthibitisho wa kifo ndani ya familia ya mwanachama, Bodi ya chama italipa ubani kwa mtegemezi kwa utaratibu uliobainishwa kwenye Sera ya Rambirambi.

2.1.13.8 Utaratibu wa utoaji taarifa ya kifo kwa Wanachama walio ndani ya ajira ya Mamlaka ya Mapato

Taarifa ya awali ya kifo itatolewa kama ilivyobainishwa kwenye Sera ya Rambirambi.

2.1.13.9 Utaratibu wa utoaji taarifa ya kifo kwa Wanachama walio nje ya ajira ya Mamlaka ya Mapato

Taarifa itatolewa kwenye Chama na Mwanachama husika.

2.1.13.10 Ununuzi wa Mkopo

Chama kinaweza kununua mkopo wa mwanachama ambaye ana mkopo katika Taasisi nyingine ya fedha.

Mwanachama husika ataandika barua kwa Mwenyekiti wa Chama na kujaza fomu maalumu ya kuomba mkopo wake uliobaki ununuliwe na Chama. Kiasi cha fedha kwa ajili ya kulipa Mkopo kutoka Taasisi nyingine za fedha kitalipwa moja kwa moja kwenye Akaunti ya Benki ya Taasisi husika, na kiasi kinachobaki (kama kitakuwepo) baada ya kulipa deni hilo kitaingizwa kwenye Akaunti ya Benki ya Mwanachama husika.

Taratibu zingine za utoaji wa mikopo zitaendelea kama kawaida.

2.1.14.9 Kinga ya mikopo dhidi ya kifo na ulemavu wa kudumu

Chama kitaikinga mikopo kwa kuwakata wanachama wanaoomba mikopo kama inavyoonesha kwenye jedwali Na 1. Kiasi hicho kitakatwa kwa kuinga mikopo kutokana na majanga ya kifo au ulemavu wa kudumu kwa Mwanachama aliyechukua mkopo endapo atapatwa na majanga hayo. Kiwango hiki kinaweza kubadilika kutokana na hali halisi ya soko.

2.1.14.10 Kinga ya Mkopo

Mikopo yote inayotolewa na Chama itatozwa tozo kwa ajili ya kinga ya mkopo isipokuwa mkopo wa Papo kwa Papo.

2.1.14.11 Viwango vya Kinga ya Mkopo

Kanuni ya Vyama vya Ushirika namba 85 inaagiza mikopo yote ni lazima iwekewe bima, TRA SACCOS ilianzisha mfuko maalum wa kinga ya mikopo ambapo kila mwanachama anayepatiwa mkopo

hukatwa kiwango cha kinga ya mkopo kama itakavyopendekezwa na Bodi ya Chama na kuidhinishwa na Mkutano Mkuu wa wanachama. Viwango vya kinga ya mkopo vitakuwa kama vilivyoanishwa katika jedwali namba moja.

2.1.14.12 Matumizi ya Fedha ya mfuko

Kiasi cha salio la Mkopo wa Mwanachama aliyefariki au aliyepata ulemavu wa kudumu kitafutwa kwa kutumia fedha kutoka katika Mfuko huu na ziada itatumika kama ilivyobainishwa kwenye Sera ya Uwekezaji.

2.1.15 Suala: Utunzaji wa Kumbu kumbu na matumizi ya TEHAMA

Maelezo

Kifungu na 24(1) (a) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kuandaa taarifa ya mikopo iliyotolewa ikiwemo taarifa ya mikopo chechefu (mibaya) zikionesha muda wa ucheleweshaji.

Tamko la sera

Taarifa zote za mikopo zitaingizwa kwenye mfumo wa TEHAMA. Mfumo huo utatumiwa na Afisa Mikopo katika kufanya uchambuzi wa awali wa mikopo (Pre-appraisal) na taarifa hizo kutumiwa na Kamati ya Mikopo kupitisha mikopo.

SEHEMU YA TATU
UKUSANYAJI WA MAREJESHO YA MIKOPO
(Loan Collection)

3.0 MASUALA, MALENGO NA MATAMKO YA SERA

3.1 MASUALA MAHSUSI

3.1.1 Suala: Marejesho ya Mikopo

Maelezo

Baada ya mkopo kuidhinishwa na Kamati, na kuingizwa katika akaunti ya Benki ya Mwanachama au simu, taratibu za makato ya marejesho ya mkopo zitaendelea kwa mujibu wa Sera na Kanuni za fedha za Chama.

Matamko ya sera

3.1.1.1 Kwa Mwanachama aliye ndani ya Ajira ya Mamlaka ya Mapato Tanzania

Marejesho ya mkopo yatafanyika kabla au ifikapo tarehe 27 ya mwisho wa mwezi na yatakatwa kupitia kwenye mshahara wa mwanachama na kuingizwa kwenye akaunti ya Benki husika ya Chama.

3.1.1.2 Kwa Mwanachama aliye Nje ya Ajira ya Mamlaka ya Mapato Tanzania

Mwanachama ambaye yupo ndani ya Ajira ya Taasisi nyingine Marejesho ya mkopo yatakatwa na Mwajiri kwenye mshahara wa Mwanachama husika na kisha kuingizwa kwenye Akaunti ya Benki ya Chama.

Mwanachama ambaye hayupo kwenye Ajira mpya Marejesho ya Mkopo yatafanywa na Mwanachama kwa kuiagiza Benki yake kukata marejesho hayo kupitia Bank Standing Order kila tarehe 27 ya Mwezi na kuingizwa kwenye Akaunti ya Benki ya Chama.

3.1.1.3 **Kulipa sehemu ya deni la mkopo**

Mwanachama anayetaka kupunguza kwa kulipa sehemu ya mkopo alionao katika Chama, atatakiwa kuandika barua ya kusudio hilo kwa Mwenyekiti wa Chama na katika barua hiyo atataja kiasi ambacho anataka kulipa na baada ya malipo atatakiwa kuwasilisha Hati ya Malipo katika ofisi ya Chama. Mkopo wa Mwanachama ambaye amepunguza deni lake utafanyiwa marekebisho upya ya muda na kiwango cha kurejesha mkopo huo. **Kanuni 70(2)**

3.1.1.4 **Kulipa Salio la Mkopo Uliobaki**

Mwanachama anayetaka kupunguza kwa kulipa salio la mkopo uliobaki katika Chama, atatakiwa kuandika barua ya kusudio hilo kwa Mwenyekiti wa Chama.

Afisa Mikopo atakotoa kiasi cha deni lililosalia kisha ataruhusiwa kufanya hivyo na atapewa nambari ya akaunti ambayo atatakiwa kuingiza fedha hizo benki na kuwasilisha Hati ya Malipo katika ofisi ya Chama. **Kanuni 70(2)**

3.1.1.5 Mwanachama ambaye yuko nje ya Ajira ya Mamlaka ya Mapato Tanzania atatakiwa kulipa marejesho ya mkopo wake kupitia nambari ya akaunti ambayo atatakiwa kuingiza fedha hizo benki na kisha kuwasilisha Hati ya Malipo katika ofisi ya Chama kuthibitisha kufanyika kwa malipo hayo.

3.1.1.6 Mwanachama ambaye marejesho ya mkopo wake hayakukatwa kupitia kwenye mfumo wa mishahara wa Mamlaka ama yamekatwa kimakosa au salio lake halikutosha kulipa kiwango cha marejesho husika, atatakiwa baada ya kubaini kasoro hizo kwa sababu yoyote ile atatakiwa kumjulisha Mwenyekiti wa Chama kwa maandishi ndani ya siku 5 baada ya mishahara kutoka na kuomba kulipa marejesho au tofauti ya makato ya mwezi huo kupitia nambari ya akaunti ya benki ya Chama na kisha kuwasilisha Hati ya Malipo katika ofisi ya Chama kuthibitisha kufanyika kwa malipo hayo.

- 3.1.1.7 Endapo Mkopaji atashindwa kulipa mkopo wote au sehemu ya mkopo huo kwa sababu ya kuacha au kuachishwa kazi, TRA SACCOS LTD ina haki ya kuchukua kutoka kwa mwajiri Mafao ya Mkopaji kulipia deni au sehemu ya deni lililo Baki.
- 3.1.1.8 Endapo Mtumishi aliyekopa atahama, au kuacha kazi na kujiunga na taasisi nyingine Mtumishi anatakiwa atoe utaratibu wa kuendelea kulipa deni hilo bila kuathiri makubaliano katika mkataba huu. Endapo atashindwa kutekeleza wajibu huu TRA SACCOS Ltd itawasiliana moja kwa moja na mwajiri wake mpya iwe Serikali, Taasisi Binafsi, Mashirika yasiyo ya Kiserikali n.k ili kuomba fedha anazodaiwa Mkopaji zikatwe na mwajiri na kuwasilishwa TRA SACCOS LTD
- 3.1.1.9 Mkopo wote utatakiwa kurejeshwa kwa muda uliopangwa kwa kila mkopo husika.
- 3.1.1.10 Mwanachama anayetaka kulipa salio la mkopo wake wote kwa mkupuo kupitia Akiba zake atalipa salio lake la Mkopo halisi (Principal) pamoja na Riba ya miezi yote iliyobaki.
- 3.1.1.11 Mwanachama ambaye hadaiwi marejesho ya Mkopo husika na anataka kulipa salio la mkopo wake wote kwa mkupuo kupitia Benki atalipa salio la Mkopo wake halisi (Principal).
- 3.1.1.12 Utaratibu wa marejesho kwa mikopo yote utakuwa ni malipo ya kila mwezi ya mkopo pamoja na riba kulingana na mtiririko maalum wa marejesho ya kila mwezi ulioidhinishwa tangu siku ambayo mkopo umetolewa (Repayment schedules).
- 3.1.1.13 Mwanachama atatozwa adhabu ya kuchelewesha marejesho kwa kiwango kilivyoainishwa kwa mujibu wa Kifungu namba 75 (2) cha

Kanuni za Vyama vya Ushirika vya Akiba na Mikopo na masharti ya Chama.

3.1.1.14 Marekebisho ya kipindi na marejesho ya Mkopo

Mwanachama aliye na mkopo katika Chama anaweza kuomba Chama kumfanyie marekebisho ya kipindi cha marejesho kwa kumpunguzia kiwango cha makato.

Maamuzi ya kuongeza au kupunguza muda wa marejesho kwa Mwanachama yatafanyika kwenye Kikao cha Bodi.

3.1.2 Suala: Mikopo iliyocheleweshwa

Maelezo

Kifungu cha 24(1) (a) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kuandaa taarifa ya mikopo iliyocheleweshwa ikionesha muda wa ucheleweshaji.

Matamko ya sera

3.1.2.1 Marejesho ya mikopo yatakayolipwa pungufu ya kiwango cha marejesho kilichopitishwa na Kamati, marejesho ya mkopo huo yatakuwa yamecheleweshwa kwa mujibu wa sera hii. **Kanuni 72 (1)**

3.1.2.2 Marejesho ya mikopo yatakuwa yamecheleweshwa endapo sehemu ya mkopo (riba au riba na mkopo) utashindwa kurejeshwa kwa mujibu wa mkataba wa mkopo (baada ya siku 30 tangu mkopo huo uliposhindwa kurejeshwa. **Kanuni 72 (2)**

3.1.2.3 Mkopo utatolewa taarifa kuwa umecheleweshwa baada ya Mkopaji kushindwa kulipa marejesho kwa mwezi mmoja au zaidi.

3.1.1.4 Taarifa ya ucheleweshaji wa mikopo itaandaliwa siku 15 baada ya muda kupita ambapo taarifa inatakiwa kutayarishwa na kutiwa saini

na Afisa Mikopo wa Chama aliyoiandaa na kubandika katika ofisi za Chama kwa ajili ya kuwawezesha wanachama kusoma.

3.1.2.4 Taarifa ya ucheleweshaji wa mikopo itajumuisha jina la mwanachama, anuani kamili, namba ya simu, tarehe ya mkopo ulipotolewa, muda wa mkopo, riba, baki ya mkopo, limbikizo la riba, kiasi kilichocheleweshwa, majina ya wadhamini na dhamana zilizowekwa. Aidha taarifa hiyo itaonesha jina na namba ya simu ya Afisa Mikopo aliyendaa hiyo taarifa.

3.1.3 Suala: Ukokotoaji wa Mikopo iliyocheleweshwa

Maelezo

Kifungu cha 73(1) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kukokotoa tozo maalumu kwa mikopo iliyocheleweshwa.

Matamko ya sera

3.1.3.1 Ukokotoaji wa mkopo uliocheleweshwa utategemeana na masharti yaliyo katika Mkataba wa mkopo husika. **Kanuni 73 (1)**

3.1.3.2 Ukokotoaji wa mikopo cheleweshwa utafanyika kila mwezi na utatolewa taarifa kila mwezi katika utaratibu ufutao: **Kanuni 73 (7)**

a) ANGALIZO (Watch) . Mkopo au riba ambayo haijarejeshwa kwa siku 31 hadi 90

b) CHINI YA KIWANGO (Substandard)- Mkopo au riba ambayo haijarejeshwa kwa siku 91 hadi 180

c) MASHAKA (Doubtful)- Mkopo au riba ambayo haijarejeshwa kwa siku 181 hadi 365

d) HASARA (Loss)- Mkopo au riba ambayo haijarejeshwa kwa zaidi ya siku 365.

3.1.4 Suala: Tengo la Mikopo Mibaya

Maelezo

Chama kitatakiwa kuweka tengo la mikopo mibaya ili kukiwezesha Chama kuendelea kutoa Huduma kwa wanachama wake. Kifungu cha 74(1) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo.

Matamko ya sera

3.1.4.1 Chama kitatakiwa kuweka tengo la kutosha kwa ajili ya mikopo mibaya au hatarishi kwa kufuata utaratibu ufuatao:

- a) Ucheleweshaji wa marejesho ya thamani halisi ya salio kwa siku 0 hadi 30 mkopo uliocheleweshwa ni 0% na ufuatiliaji wa hali ya juu kwa wanachama wadaiwa.
- b) ANGALIZO (Watch) . Muda wa ucheleweshwaji 31-90, Tengo 10%
- c) CHINI YA KIWANGO (Substandard)- Muda wa ucheleweshwaji 91-180, Tengo 30%
- d) MASHAKA (Doubtful)- Muda wa ucheleweshwaji 181-365, Tengo 50%
- e) HASARA (Loss)- Muda wa ucheleweshwaji >365, Tengo 100%
- f) Ucheleweshaji wa marejesho ya thamani halisi ya salio kwa mikopo mingine iliyocheleweshwa ni 1% ya kiasi cha mkopo unaodaiwa.

3.1.4.2 Baki halisi ya Mkopo ulio katika hatari ya kutorejeshwa itakokotolewa kwa kupunguza kutoka baki ya sasa jumla ya akiba na amana kama zipo ambazo zimetunzwa katika mifuko ya Chama ili kulipia madeni hayo.

3.1.4 Suala: Adhabu katika Mikopo iliyocheleweshwa

Maelezo

Kifungu cha 75(1) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kutoa adhabu kwa mikopo iliyocheleweshwa.

Lengo ni kuhamasisha na kuwajengea wanachama tabia ya kulipa marejesho ya mkopo kwa muda kama ulivyoainishwa katika Mkataba.

Matamko ya sera

- 3.1.5.1 Chama kinaweza kutoa muda wa neema ambapo riba itaendelea kutozwa. **Kanuni 75 (1)**
- 3.1.5.2 Chama kitatoa adhabu kwenye mikopo iliyocheleweshwa kulingana na viwango vilivyoainishwa **Kanuni 75 (2)**
- 3.1.5.3 Chama hakitatakiwa kuendelea kutoza adhabu ya ziada kwa mikopo iliyocheleweshwa na inayoendelea kutorejeshwa zaidi ya siku 365. **Kanuni 75 (3)**

3.1.5 Suala: Mapitio ya Taarifa ya Hali na mwenendo wa Mikopo

Maelezo

Kifungu cha 76(1) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kufanya mapitio ya taarifa ya mwenendo wa shughuli za utoaji wa mikopo ikiwemo marejesho ili kujiridhisha kwamba mikopo yote inatolewa kwa kuzingatia sera ya mikopo na kuwezesha chama kubaini mapungufu na kuyatafutia ufumbuzi wa haraka.

Matamko ya sera

- 3.1.5.1 Chama kitakuwa kinapitia hali na mwenendo wa utoaji na urejeshaji wa mikopo kila mwezi na kwa kipindi kisichopungua robo mwaka na kuhakikisha kuwa Utoaji wa mikopo unafanyika kwa kuzingatia Sera ya mikopo, hesabu zenye matatizo zinaainishwa na kuwekwa katika makundi kwa kuzingatia Kanuni za SACCOS.
- 3.1.5.2 Usimamizi wa Mikopo Chechefu na mfumo wa Ufuatiliaji (kama inavyoonyeshwa kwenye Jedwali Nambari 3)
Kamati ya Mikopo itapitia taarifa ya marejesho ya mikopo kila mwezi na kufuatilia mikopo ambayo haikurejeshwa.

- 3.1.5.3 Kamati ya Mikopo itakuwa ikipokea taarifa ya maendeleo ya mikopo mibaya iliyowasilishwa na Meneja wa Chama na kuchukua hatua stahili kabla ya kuwasilisha kwenye Kikao cha Bodi.
- 3.1.5.4 Kamati ya Mikopo inaweza kumwita mwanachama mwenye mkopo chechefu kwa kumshauri njia mbadala ya urejeshwaji wa Mkopo.

3.1.6 Suala: Marejesho ya Mikopo Mibaya

Maelezo

Kifungu cha 76(2) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kukusanya madeni ya mikopo iliyocheleweshwa.

(Jedwali namba 3 la Utaratibu wa ufuatiliaji wa Mikopo Chechefu)

Matamko ya sera

- 3.1.6.1 Chama kitafuatilia kwa ukaribu Mikopo yote mibaya kwa kuwasiliana na Wadaiwa Sugu, Wadhamini na Waajiri wao na kuhakikisha kuwa Mikopo hiyo inalipwa.
- 3.1.6.2 Chama kitatumia Mikakati na Mipango thabiti ya ukusanyaji wa Mikopo mibaya.
- 3.1.6.3 Chama kitakusanya madeni kupitia kwa wadhamini na mali zingine za Mkopaji zilizowekwa kama dhamana. ***Kanuni 76 (2)***
- 3.1.6.4 Marejesho ya mkopo ambayo yatakuwa hayajalipwa kwa kipindi cha zaidi ya siku tisini (90), Kamati ya Mikopo itatumia akiba za mwanachama kulipa deni hilo, kiasi cha akiba kisipotosheleza, akiba za Wadhamini zitatumika kulipa deni lililobaki au mali iliyowekwa kama dhamana ya mkopo (Kanuni namba 76 (2) cha Kanuni ya Vyama vya Akiba na Mikopo).
- 3.1.6.5 Iwapo mkopo umetengwa katika kundi la HASARA, Chama kitaendelea kufanya jitihada ya kukusanya deni la mkopo husika na marejesho yatakayopatikana yataingizwa kwenye mapato mengineyo ya Chama.

3.1.7 Suala: Mapato tarajiwa kutokana na Mikopo iliyocheleweshwa

Maelezo

Kifungu cha 77(1) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kusimamisha tozo ya riba ya mikopo iliyocheleweshwa kwa mikopo iliyofikisha umri wa siku tisini.

Matamko ya sera

3.1.7.1 Riba tarajiwa juu ya mikopo iliyocheleweshwa na malipo ya awali (advance payment) yatakoma mara baada ya mkopo kuwa umecheleweshwa kwa zaidi ya siku 90. **Kanuni 77 (1)**

3.1.7.2 Hesabu za Mapato tarajiwa katika mikopo husika zitachukuliwa(reversed) kutoka kwenye akaunti ya mapato tarajiwa. **Kanuni 77 (2)**

3.1.7.3 Katika hali yoyote ile Mapato tarajiwa katika mzenia hayapashwi kuzidi kiwango cha faida kutoka kwenye mapato ya mwaka kwa kugawa kwa 12. **Kanuni 77 (3)**

3.1.8 Suala: Marekebisho ya Mikopo iliyocheleweshwa

Maelezo

Kifungu cha 78(1) cha Kanuni za Ushirika wa Akiba na Mikopo kinazitaka SACCOS zenye leseni kufanya marejeo ya riba na muda wa marejesho kwa mikopo iliyokwishatolewa.

Matamko ya sera

3.1.8.1 Mkopo hautaweza kufanyiwa marejeo/kupangwa upya kwa zaidi ya mara moja. **Kanuni 78 (1)**

3.1.8.2 Mkopo wowote ambao umefanyiwa marejeo kutoka kwenye mkopo wa awali utakuwa katika kundi la chini ya Kiwango (SUBSTANDARD) . **Kanuni 78 (2)**

3.1.8.3 Mikopo yote iliyofanyiwa marejeo itatolewa taarifa tofauti na ile ya kwenye mizania. **Kanuni 78 (4)**

3.1.8.4 Faida juu ya mikopo haitajumuishwa kwenye mkopo uliorejewa. Faida zote zitatakiwa kulipwa kabla ya mkopo haujafanyiwa marejeo. **Kanuni 78 (5)**

SEHEMU YA NNE
UFUTAJI WA MIKOPO

(Write-off)

4.0 MASUALA, MALENGO NA MATAMKO YA SERA

4.1 MASUALA MAHSUSI

4.1.1 Suala: Ufutaji wa Mikopo

Maelezo

Sera hii ya ufutaji wa Mikopo inaanisha sababu za kupanda/kupungua kwa tengu la hesabu ya hasara ya mikopo. Idhinisho la kufuta Mikopo, utaratibu wa uandishi wa kupanda au kupungua kwa tengu la hesabu ya hasara ya Mikopo na jinsi ya kutambua Marejesho baada ya Mikopo hiyo kufutwa. **Kanuni 79.**

Matamko ya sera

4.1.1.1 Kwa Mwanachama aliye ndani ya Ajira ya Mamlaka ya Mapato Tanzania

Marejesho ya mkopo yatafanyika kila tarehe 27 ya mwisho wa mwezi na yatakatwa kupitia kwenye mshahara wa mwanachama na kuingizwa kwenye akaunti ya Benki husika.

4.1.2 Suala: Vigezo vya Ufutaji wa Mikopo

Maelezo

Sera hii ya ufutaji wa Mikopo inaainisha sababu za kupanda/kupungua kwa tengu la hesabu ya hasara ya mikopo, idhinisho la kufuta Mikopo, utaratibu wa uandishi wa kupanda au kupungua kwa tengu la hesabu ya hasara ya Mikopo na jinsi ya kutambua Marejesho baada ya Mikopo hiyo kufutwa.

Matamko ya sera

4.1.2.1 Chama kitapaswa kufuta mikopo kutoka katika mizania yake endapo mambo yafuatayo yatatokea:

- a) Mikopo ikicheleweshwa zaidi ya siku 365;
- b) Endapo Chama kimepoteza uhalali na haki za kimkataba ikiwa ni pamoja na Mkopeshwaji kuthibitishwa na Taasisi husika kufilisika;

- c) Mkopo unapochukuliwa kuwa hauwezi kukusanywa baada ya hatua na jitihada zote za ukusanyaji kushindikana.
- d) Mikopo isiyolipika ambayo Mahakama imetoa hukumu dhidi ya Chama
- e) Dhamana ya Mkopo itakuwa imechukuliwa na Chama na kuuzwa lakini thamani yake ikawa haitoshi kufidia mkopo wote unaodaiwa.
- f) Chama kimefuatilia na kushindwa kupata marejesho au hakuna dhamana na jitihada za kukusanya mikopo hiyo imeachwa.

4.1.2.2 Baada ya deni kufutwa malipo yoyote yatakayofanywa na mwanachama baada ya mwaka mmoja kupita, yataingizwa katika akaunti ya Chama kama mapato mengineyo. Kifungu namba 79 (2) cha Kanuni ya Vyama vya Ushirika wa Akiba na Mikopo).

4.1.3 Suala: Ukusanyaji wa Mikopo iliyofutwa

Maelezo

Sera hii ya ufutaji wa Mikopo inaanisha sababu za kupanda/kupungua kwa tengu la hesabu ya hasara ya mikopo. Idhinisho la kufuta Mikopo, utaratibu wa uandishi wa kupanda au kupungua kwa tengu la hesabu ya hasara ya Mikopo na jinsi ya kutambua Marejesho baada ya Mikopo hiyo kufutwa.

Matamko ya sera

- 4.1.3.1 Mikopo iliyofutwa ambayo hakuna taarifa yoyote inayodhihirisha kuwa mkopaji kafilisika inatakiwa kuendelea kufuatiliwa. *Kifungu namba 79 (3)*
- 4.1.3.2 Mikopo inatakiwa kuondolewa katika mizania na jitihada za kukusanya mikopo husika zinaendelea. *Kifungu namba 79 (4)*
- 4.1.3.3 Taarifa za mikopo yote iliyofutwa zinatakiwa kuwa za siri ili kutowakatisha tamaa wakopaji wengine kurejesha mikopo kwa muda muafaka. *Kifungu namba 79 (5)*
- 4.1.3.4 Matengo yanatakiwa kuwekwa katika mikopo na mali nyingine za Chama zenye matatizo (Problem Assets). *Kifungu namba 79 (6)*

4.1.3.5 Matengo ya Hesabu yanatakiwa kuainishwa kwenye kila kundi la Mali.

SEHEMU YA TANO
MUUNDO WA KITAASISI

5.0 WASHIRIKA NA WADAU WA SERA

5.1 Wanachama

Wanachama wa TRA SACCOS ndio walengwa wa Sera hii. Hivyo, Wanachama kupitia Mkutano Mkuu ndio wenye mamlaka ya kupitisha Sera zote za Chama ikiwemo Sera hii.

5.2 Kamati ya Usimamizi

Kamati ya Usimamizi, inawajibu wa kusimamia utekelezaji wa Sera hii kwa kupitia shughuli za utoaji, ukusanyaji na ufuatiliaji wa marejesho ya mikopo na kuishauri Bodi ya Chama juu ya mwenendo wa shughuli za mikopo kwa ujumla.

Kamati ya Usimamizi pia itakuwa na jukumu la kupokea na kusikiliza malalamiko kutoka kwa wanachama juu ya mwenendo usioridhisha wa shughuli za utoaji wa mikopo na kutafuta ufumbuzi wa malalamiko hayo baada ya kushauriana na Bodi ya Chama.

5.3 Bodi ya Chama

Bodi ya Chama ina jukumu la kuhakikisha kuwa Sera ya Mikopo inatekelezwa na wahusika wote. Ili kutekeleza jukumu hilo, Bodi ya Chama itafanya mambo yafuatayo:-

5.3.1 Kuwasilisha mapendekezo juu ya marekebisho au maboresho ya sera ya Mikopo katika Mkutano Mkuu.

5.3.2 Kuhakikisha kwamba mikopo inayoidhinishwa inalinda maslahi na uhai wa Chama.

5.3.3 Kuhakikisha kwamba Mikopo inatolewa kwa wanachama kwa wakati na bila upendeleo.

5.3.4 Kuidhinisha taratibu za utoaji wa mikopo ikiwemo mgawanyo wa kazi kwa wafanyakazi na kupendekeza kiasi cha juu cha utoaji wa mikopo.

5.3.5 Kuidhinisha Mikopo kwa Wajumbe wa Bodi na Watendaji.

5.3.6 Wadau watakaoshiriki katika utekelezaji ni:-

5.3.5.1 Kamati ya Mikopo

Kamati ya Mikopo ndicho chombo chenye jukumu la kushughulikia maombi ya mikopo katika Chama isipokuwa Maombi ya Mikopo kwa Wajumbe wa Bodi na Watendaji wa Chama.

5.3.5.2 Meneja wa chama

Meneja wa Chama ni msimamizi mkuu wa Idara ya Mikopo na atatakiwa kuhakikisha kwamba Sera na taratibu zote za utoaji na ufuatiliaji wa mikopo inatekelezwa na watendaji wote walio chini yake.

Ili kutekeleza kwa ukamilifu na ufanisi Sera hii, Meneja wa Chama atakuwa na majukumu kama ifuatavyo:

1. Kuishauri Kamati ya Mikopo jinsi ya kuboresha huduma za utoaji wa mikopo kwa wanachama.
2. Kupitia upya riba juu ya mikopo na kufanya tathmini kama inakidhi mahitaji ya wanachama kwa kipindi husika, na kutoa mapendekezo kwa Bodi kupitia Kamati ya Mikopo.
3. Kufanya tathmini ya huduma za fedha ambazo zinatolewa na Chama endapo zinakidhi mahitaji ya wanachama na kuishauri Bodi kupitia Kamati ya Mikopo juu ya umuhimu wa kuziboresha na kufanya utafiti juu ya huduma ambazo wanachama wanazihitaji ili kukidhi mahitaji yao ya kiuchumi, kijamii na kimazingira.
4. Kupitia taarifa zilizowasilishwa kwake na Mkuu wa idara ya Mikopo na kuandaa mseto wa taarifa hizo ili kuiwezesha Bodi kufanya maamuzi makini na yenye kulenga kuboresha huduma kwa wanachama.
5. Kuhakikisha kwamba miongozo ya utoaji wa Mikopo kwa wanachama inaeleweka na kutekelezwa na watendaji.

6. Kufuatilia taarifa ya mikopo hususan mikopo chechefu na kuwaelekeza watendaji namna bora ya kuongeza ufanisi na mikakati ya urejeshwaji.
7. Kupitia na kuishauri Kamati ya Mikopo juu ya mapendekezo ya kufutwa kwa mikopo chechefu, kutokana na ushauri wa Mhasibu wa Chama.

5.3.5.3 Mkuu wa Idara ya Mikopo

Mkuu wa Idara ya Mikopo atatakiwa kuhakikisha kwamba Sera ya mikopo inafuatwa na kutekelezwa na watendaji wote walio chini yake katika kutekeleza majukumu yao. Kazi zingine ni pamoja na:

1. Kufanya uchambuzi na tathmini ya maombi ya mikopo yanayowasilishwa na Wanachama
2. Kufuatilia marejesho ya mikopo iliyowasilishwa kutoka idara ya uhasibu ya Mamlaka ya Mapato na kutoa taarifa katika Kamati ya Mikopo kupitia kwa Meneja.
3. Kufuatilia Mikopo isiyorejeshwa kwa mujibu wa Kanuni ya Ushirika.
4. Kuhakikisha sera na Masharti ya Chama yanafuatwa
5. Kuandaa taarifa ya mseto ya mikopo na kuwasilisha kwa Meneja wa Chama.
6. Kupendekeza riba juu ya huduma za Chama.
7. Kuandaa taarifa ya mikopo kila mwezi na kuwasilisha kwa Meneja kwa uhakiki kabla ya kuwasilisha kwenye kamati ya Mikopo.
8. Kuandaa taarifa za makato ya kila mwezi na kuziwasilisha kwenye Kitengo cha Mishahara mnamo au kabla ya tarehe 5 ya kila mwezi.
9. Atawajibika kwa Meneja.

5.3.5.4 Watendaji

Watendaji wa Chama katika kutekeleza Sera hii wanapaswa kutekeleza majukumu yao kwa kuzingatia maadili kama ifuatavyo:

1. Heshima na nidhamu kwa wanachama itazingatiwa wakati wote wa kazi.
2. Watafanya kazi kwa kuzingatia maadili ya taaluma zao.

3. Watatakiwa kuhifadhi taarifa zote za wanachama kwa usiri na sehemu husika.
4. Wanapaswa kuelewa na kufuata njia sahihi za utoaji wa Mikopo kama zilivyoanishwa katika sera, taratibu na Masharti ya Chama.
5. Watafanya kazi kwa ubora wa hali ya juu na wenye tija kwa maslahi ya Chama.
6. Watahakikisha kwamba shughuli zao binafsi haziingiliani na shughuli za Chama.
7. Watatekeleza kwa vitendo sera, sheria kanuni za Ushirika na masharti ya Chama.
8. Watafanya kazi kwa uadilifu na uaminifu.
9. Watawahudumia wanachama kwa kuwajali, kuwashauri bila upendeleo wa aina yoyote.

SEHEMU YA SITA

6.0 UFUATILIAJI NA TATHMINI YA SERA

Ufuatiliaji na tathmini ni nyenzo muhimu katika kuweka utaratibu au mfumo wa kujenga msingi wa kutambua ufanisi katika utekelezaji wa Sera ya Mikopo na Ukusanyaji wa marejesho. Vilevile unalenga kupata taarifa za utendaji na ufanisi ambazo zitatumika kufanya maamuzi muhimu ya kuboresha miongozo mbalimbali inayokielekeza Chama katika masuala yote yanayohusu utoaji wa huduma za mikopo.

6.1 Lengo Kuu la Ufuatiliaji na Tathmini

Mfumo wa ufuatiliaji na tathmini ni muhimu kwa sababu unalenga kutoa mwongozo wa utekelezaji wa sera hatua kwa hatua kwa ufanisi.

6.2 Ufuatiliaji

Ili kuhakikisha kuwa Sera hii ya Mikopo na ukusanyaji inatekelezwa kwa ufanisi, mfumo wa ufuatiliaji na utekelezaji wa sera utandaliwa na kuratibiwa utekelezwaji wake na Bodi ya Chama.

6.3 Tathmini

Tathmini itafanyika kila mwaka kwa lengo la kufahamu mwenendo wa utekelezaji wa sera hii ili kubaini upungufu uliopo pamoja na changamoto mpya zilizojitokeza wakati wa utekelezaji. Taarifa ya tathmini itatumika katika maandalizi ya mpango wa maendeleo wa Chama. Hivyo, Bodi ya Chama ambayo ina dhamana ya usimamizi wa shughuli za utendaji wa kila siku wa Chama itahakikisha kuwa tathmini inafanyika kama ilivyopangwa.

6.4 Hitimisho

Sera ya hii ya Mikopo na Ukusanyaji wa marejesho inalenga kutoa mwongozo utakaowezesha Chama na Wanachama kunufaika kwa kutoa na kuwapatia huduma bora zitakazowawezesha kukidhi mahitaji yao ya kiuchumi, kijamii na kimazingira. Sera hii inaweka misingi endelevu yenye kulinda maslahi ya Chama na wanachama kwa ujumla. Hivyo, Sera hii imezingatia kuwepo kwa Mpango wa Maendeleo ya Chama wa Miaka Mitano wa mwaka 2016/17 - 2020/21

Jedwali Nambari 1

Na.	Maelezo	Kiwango	Ufafanuzi
1	Riba ya Mkopo wa Maendeleo ya Jamii	➤ 10% kwa mwaka	➤ Kwenye salio la mkopo
2	Ada ya uchambuzi wa Mkopo	➤ 0.5% ya mkopo au Tsh. 100,000/-	➤ Kiasi kilicho chini kitatumika
3	Kinga ya Majanga ya mikopo	➤ 1% ya Mkopo halisi	➤ Endapo kipindi cha marejesho haizidi miezi 18
		➤ 0.049% ya Mkopo halisi kwa mwezi	➤ Endapo kipindi cha marejesho kinazidi miezi 18
4	Riba ya Mkopo wa Dharura	➤ 1% ya Mkopo Halisi kwa mwezi	➤ Kwa mstari mnyoofu
5	Riba ya Mkopo wa Papo2Papo	➤ 1% ya Mkopo halisi kwa mwezi	➤ Kwa mstari mnyoofu
6	Riba ya Mkopo wa Elimu	➤ 1% ya Mkopo halisi kwa mwezi	➤ Kwa mstari mnyoofu
7	Riba ya Mkopo wa Afya	➤ 1% ya Mkopo halisi kwa mwezi	➤ Kwa mstari mnyoofu
➤ 8	➤ Kipindi cha marejesho	➤ Miezi 60	➤ Maendeleo ya Jamii
		➤ Miezi 6	➤ Dharura
		➤ Miezi 2	➤ Papo2Papo
		➤ Miezi 18	➤ Elimu
		➤ Miezi 18	➤ Afya
➤ 9	➤ Kiwango cha juu cha mkopo	➤ Million 150	➤ Maendeleo ya Jamii
		➤ Milioni 5	➤ Dharura
		➤ Milioni 2	➤ Papo2Papo
		➤ Mara 2 ya Akiba	➤ Elimu
		➤ Mara 2 ya Akiba	➤ Afya

➤

Jedwali Nambari 2

Na.	Aina ya Mkopo	Muda wa kutoa Mkopo
1	Papo kwa Papo(P2P) Hauzidi milioni 2, Malipo kwa Mtandao wa simu	Masaa 24
2	Dharura (EML) usiozidi shilingi milioni 2 (Malipo kwa Mtandao wa simu)	Siku 2
3	Dharura (EML) unaozidi shilingi milioni 2 (Malipo kwa hundi)	Siku 5
4	Maendeleo ya Jamii (SDL)	Siku 7
5	Elimu (EDUL)	Siku 7
6	Afya	Siku 7

Jedwali Nambari 3**UTARATIBU WA UKUSANYAJI WA MADENI MABAYA**

S/N.	SHUGHULI	TAREHE/MUDA	MUHUSIKA
1.	<i>Utambuzi wa tofauti ya marejesho ya Mwezi kutoka Kitengo cha Mishahara-TRA (Loan Variances) kupitia mlinganisho wa Makato kutoka TRA-Kitengo cha Mishahara na yale tuliyeokuwa tunategemea.</i>	<i>Tarehe 1 hadi 5 ya kila Mwezi</i>	<i>Afisa Mikopo Msaidizi</i>
2.	<i>Kutuma orodha ya Wanachama ambao hawajakatwa Marejesho yao kwenda TRA-Kitengo cha Mishahara ili kupata sababu za kuto kukatwa kwao.</i>	<i>Tarehe 5 ya kila Mwezi</i>	<i>Afisa Mikopo Msaidizi</i>
3.	<i>Kutoa taarifa kwa Wanachama wote ambao hawakukatwa marejesho yao kwa Mwezi</i>	<i>Tarehe 5 ya kila Mwezi</i>	<i>Afisa Mikopo Msaidizi</i>

	<i>husika ili kulipa marejesho hayo kupitia Benki. Taarifa itolewe kupitia simu, barua pepe na Barua.</i>		
4	<i>Tuma orodha ya Wanachama wote ambao hawajakatwa Marejesho yao kwa Wajumbe wa Kamati ya Mikopo na nakala kwa Wajumbe wote wa Bodi ikibainisha sababu ya kuto kukatwa kwao kutoka Kitengo cha Mishahara na hatua zilizochukuliwa katika kukusanya madeni hayo.</i>	<i>Tarehe 5 ya kila Mwezi</i>	<i>Afisa Mikopo Msaidizi</i>
5	<i>Kuandaa na Kuboresha Taarifa ya Wadaiwa sugu na kisha kuituma kwa Kamati ya Mikopo kwa ajili ya maamuzi zaidi juu ya hatua zilizochukuliwa.</i>	<i>Wiki moja baada Utambuzi wa utofauti wa Marejesho kutoka Kitengo cha Mishahara</i>	<i>Mkuu wa Idara ya Mikopo</i>
6	<i>Kuandaa na Kutuma maombi ya kulipa mikopo ya Wadaiwa kupitia malipo yao ya mwisho ya Ajira na Mafao yao.</i>	<i>Wiki moja baada Utambuzi wa utofauti wa Marejesho kutoka Kitengo cha Mishahara</i>	<i>Mkuu wa Idara ya Mikopo</i>
7	<i>Kuwataarifu Wadhamini wa Wadaiwa na Wawakilishi wa Vituo vyao juu ya kutolipwa kwa Marejesho ya Mikopo kwa Mwanachama waliomdhamini kwa ufuatiliaji. Taarifa hiyo itatumwa kupitia simu, Barua pepe na Barua.</i>	<i>Kila wiki</i>	<i>Watendaji wote wa Idara ya Mikopo</i>
8	<i>Kufuatilia ulipaji wa madeni sugu kwa kuwatembelea Wadaiwa sugu na Wadhamini katika maeneo yao ya Kazi na Makazi.</i>	<i>Kila wiki</i>	<i>Watendaji wote wa Idara ya Mikopo</i>
9	<i>Kwa Wadaiwa sugu ambao wapo nje ya Ajira ya Mamlaka ya Mapato, tuma barua kwenda kwa Mwajiri mpya wa Wdaiwa sugu ya kuomba kusaidia kukata madeni hayo kupitia</i>	<i>Mwezi mmoja baada ya kushindwa kurejesha Mkopo huo</i>	<i>Mkuu wa Idara ya Mikopo</i>

	<i>Mishahara yao.</i>		
10	<i>Fanya vikao na Waajiri wapya wa Wadaiwa sugu ili kusaidia kurejesha madeni hayo kupitia Mishahara au njia nyingine itakayoonekana inafaa.</i>	<i>Mwezi mmoja baada ya kushindwa kurejesha Mkopo huo</i>	<i>Mkuu wa Idara ya Mikopo</i>
11	<i>Andaa pendekezo la namna ya kulipa madeni hayo kwa njia ya kukata Akiba za Wadaiwa sugu na kisha kuwasilisha Kamati ya Mikopo kwa idhini.</i>	<i>Mwezi mmoja baada ya kushindwa kurejesha Mkopo huo</i>	<i>Mkuu wa Idara ya Mikopo</i>
12	<i>Tumia Akiba za Wadaiwa sugu kulipa mikopo isiyolipika baada ya Idhini ya Kamati ya Mikopo.</i>	<i>Mwezi mmoja baada ya kushindwa kurejesha Mkopo huo</i>	<i>Mkuu wa Idara ya Mikopo</i>
13	<i>Futa Madeni sugu kutoka kwenye Vitabu</i>	<i>Wakati ambao mkopo huo utakuwa haulipiki kwa zaidi ya siku 365</i>	<i>Mkuu wa Idara ya Mikopo</i>
14	<i>Kuendelea kufuatilia ulipaji wa Mikopo mibaya kama taratibu za Ukusanyaji wa Madeni mbaya unayobainisha.</i>	<i>Kila Wiki</i>	<i>Watendaji wote wa Idara ya Mikopo</i>

TRA SACCOS LTD

OFISI YA MRAJISI

Tumain S. Kichila

Mwenyekiti TRA SACCOS LTD